

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi

Analysis of Postgraduate Theses on the Problems Encountered in Teaching Turkish as a Foreign Language

Uğur Can^{1*}

* Sorumlu yazar

Corresponding author

¹ Öğretim Görevlisi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Türkiye

Lecturer, Istanbul Gelisim University, Türkiye

ugcan@gelisim.edu.tr

ORCID ID <https://orcid.org/0000-0003-4403-0239>

Makale geliş tarihi / First received : 01.02.2023

Makale kabul tarihi / Accepted : 20.03.2023

Bilgilendirme / Acknowledgement:

Yazarlar aşağıdaki bilgilendirmeleri yapmaktadırlar:

- 1- Bu çalışma, 9. Yıldız Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi'nde sözlü özet bildiri olarak sunulmuştur.
- 2- Makalemde etik kurulu izni ve/veya yasal/özel izin alınmasını gerektiren bir durum yoktur.
- 3- Bu makalede araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur.

This article was checked by *Turnitin*. Similarity Index 26%

Atıf bilgisi / Citation:

Can, U. (2023). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunlar üzerine yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (14), 263-290.

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunlar üzerine 1998 ile 2022 yılları arasında yapılan lisansüstü tezleri incelemektir. Tezler türüne, yılına, yapıldığı üniversiteye, araştırma yaklaşımına, araştırma yöntemine, araştırmanın veri toplama araçlarına, verilerin analizine, çalışmanın konu edindiği soruna, araştırmanın örnekleme göre farklı kategorilerde sınıflandırılmış ve değerlendirilmiştir. Araştırmada YÖK Tez Merkezi taramasından 46 lisansüstü tez tespit edilerek incelenmiştir. Araştırma, meta-sentez deseniyle yürütülmüştür ve veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırmanın bulgularına göre; 43 yüksek lisans ve 3 doktora tezi yapıldığı, araştırmaların 2016-2020 yılları arasında yoğunlaştığı, tezlerin konu edindiği sorun bakımından en çok dil bilgisi sorunları ve yazma becerisi sorunlarının ele alındığı ve örneklemin en büyük grubunu Arap öğrencilerin oluşturduğu tespit edilmiştir. Çalışmanın, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunlara yönelik yapılan lisansüstü tezlerin eğilimlerini, eksikliklerini ve tezlerin konu edindiği sorunları sınıflandırarak ortaya koyması ve yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunlar konusunda yapılacak çalışmalar için kaynak olmayı hedeflemesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler

yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, karşılaşılan sorunlar, çözüm önerileri, tez inceleme, meta-sentez

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the master's theses carried out between 1998 and 2022 on the problems encountered in the teaching of Turkish as a foreign language. The theses are classified and evaluated according to their type, year, university, research approach, research method, data collection tools, data analysis, and the problem addressed by the study, and the sample. In the research, 46 master's theses were identified and examined through a search of the YÖK Thesis Center. The research was carried out with the meta-synthesis pattern and the data were analyzed using content analysis method. According to the findings of the research; it was found that, 43 master's theses and 3 doctoral theses has been made, the studies quantitatively increased between the years of 2016 and 2020, the most common problems in theses were grammar and writing skills and, the largest sample group were composed of Arab students. The study is considered to be important as it provides to reveal the trends, deficiencies, problems addressed in the theses on the problems encountered in the teaching of Turkish as a foreign language by classifying and aim to be resource for future studies on the problems encountered in the teaching of Turkish as a foreign language.

Keywords

teaching Turkish as a foreign language, problems encountered, solution suggestions, thesis review, meta-synthesis

GİRİŞ

Dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan doğal bir araç; kendine özgü kuralları olan ve ancak bu kurallar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık; farklı işaret sistemlerinin oluşturduğu sistemli bir dizge, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar sistemi; seslerden örülü toplumsal bir yapıdır (Yalçın & Şengül, 2007; Ergin, 2009). Aynı zamanda dil, “insanların keşiflerini, muhakemelerini ve bilgilerini birbirine aktardıkları koca bir kanaldır” (Harris & Taylor, 2002, s. 102). Dilin koca bir kanal olması iletişim olarak bir aktarım işlevi görmektedir. Dolayısıyla iletişim, aktarımdır; bir bakıma üretilen anlamların başkalarıyla paylaşımıdır (Yalçın & Şengül, 2007). İnsanlar arasındaki iletişimi ve kültür aktarımını sağlaması açısından dil, toplumlar için önemlidir. Bu önem gereği bugün sosyal bilinci canlı tutarak varlığını devam ettirmeyi amaçlayan, bireyler arasında sağlıklı iletişim kurulmasını, kültür değerlerinin nesiller arasında kuvvetli bir bağ oluşturmasını isteyen her toplum, diline ve dilinin öğretimine özen göstermektedir. Bu yüzden bireysel iletişimde ve sosyal bir kurum olarak milletin hayatının devam etmesinde dilin önemli bir rol oynaması onun öğretimini de önemli kılmaktadır (Duman, 2019, s. 71).

İnsanın ana dilinden başka bir dili ya da dilleri öğrenme isteğinin birçok nedeni olabilir. Bu isteğin ardında toplumsal ve uluslararası gelişmelerden etkilenen bireysel tercihler bulunabilir (Durmuş, 2013). Bir ülkenin dilinin yabancı dil olarak öğrenilmesi ile o ülkenin siyasi, ekonomik ve kültürel gücü arasındaki sıkı ilişki nedeniyle insanlar başka dilleri öğrenme ihtiyacı hissetmektedirler (Mutlu & Ayrancı, 2017). Dil öğrenme ihtiyacı, doğal olarak, dil öğrenmeye yönelik talepleri meydana getirmektedir. Dil öğrenmeye yönelik taleplerin karşılanmasında, ülkeler süreçleri düzenlemek ve yürütmek amacıyla birtakım bilimsel, eğitimsel temelli araştırma ve uygulama içerisine girmektedir (Durmuş, 2013, s. 208). Eğitim, ekonomi, sosyal yaşam ve kültürel farkındalık oluşturma gibi nedenlerle dil öğrenme talebini karşılayacak dil öğretimi için psikolojik, sosyolojik ve ekonomik alt yapıların oluşturulması gereklidir (Korkmaz, 2018, s. 91). Türkiye'nin ekonomik ve siyasi konumundaki gelişmelere bağlı olarak son yıllarda Türkiye'de yabancı öğrenci sayısının artarak devam ettiği görülmektedir (Mutlu & Ayrancı, 2017). Giderek artan sayı ve Türkçeye olan ilgi nedeniyle günümüzde birçok ülkeden çok sayıda insan hem Türkiye'de hem de yurt dışındaki Türkçe öğretim merkezlerinde Türkçe öğrenmektedir (Biçer, 2017).

Son zamanlarda Türkçeye olan ilgi arttıkça Türkçe öğretimi faaliyetleri de hızlanmış ve buna bağlı olarak yabancı dil olarak Türkçe öğretimine dair bilimsel çalışmaların da arttığı literatürde görülmüştür. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimiyle ilgili kitap, bildiri, makale ve lisansüstü tezlerde artış olduğu görülmektedir. Erdem (2009)'in kaynakça çalışmasında 48 kitap, 135 bildiri, 121 makale ve 25 lisansüstü tez olmak üzere toplam 329 çalışma; Göçer, Tabak ve Coşkun (2012)'un kaynakça çalışmasında 224 kitap, 123 bildiri, 114 makale, 116 lisansüstü tez olmak üzere toplam 577 çalışma; Kahriman, vd. (2013)'nin kaynakça çalışmalarında 186 kitap, 229 bildiri, 155 makale ve 174 lisansüstü tez olmak üzere toplam 744 çalışma; Çiftçi ve Demirci (2018)'nin kaynakça çalışmalarında 323 kitap, 481 bildiri, 574 makale ve 288 lisansüstü tez olmak üzere toplam 1666 çalışma; Güleç ve Özdemir (2020) ile Güleç ve Özdemir (2021)'in kaynakça çalışmalarında 7 tek yazarlı kitap, 58 çok yazarlı kitaplar ve bölümleri, 252 bildiri, 143 makale ve 149 lisansüstü tez olmak üzere toplam 609 çalışma olduğu görülmüştür. Özellikle 2014 yılından itibaren yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yapılan bilimsel çalışmaların artış gösterdiği görülmektedir (Demir & Özdemir, 2017). Bu

verilere bakıldığında yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik bilimsel çalışmaların doğal bir şekilde kümülatif olarak arttığı ve çalışmaların tür bakımından çeşitlenerek sürdüğü görülmektedir.

Türkçeye olan ilgi ve Türkçe öğretim faaliyetlerinin hızlanmasına bağlı olarak literatürdeki çalışmaların büyük bir kısmının (Mutlu & Gümüş, 2021) yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yaşanan sorunları ele aldığı görülmektedir (Acat & Demiral, 2002; Yağmur, 2006; Açık, 2008; Candaş Karababa, 2009; Derman, 2010; Er, Biçer & Bozkırlı, 2012; Çalışır Zenci, 2013; Durmuş, 2013; Biçer, vd., 2014; Demir, 2014; Demiralay, 2016; Özgeriş, 2017; Yağcı, 2017; Mutlu ve Ayrancı, 2017; Kahraman, 2018; Korkmaz, 2018; Moralı, 2018; Hoşça, 2020; İşcan, 2020; Karadavut, 2020; Khomeniuk, 2020; Urazaliev, 2020; Akyürek, 2021; Altunkaya, 2021; Alan, 2021; Mutlu & Gümüş, 2021; Sur & Çalışkan, 2021; Aldemir & Aytan, 2022; Çalıcı, Aytan & Kamacı, 2022; Doyumğaç, 2022). Bu sorunların belirlenmesi, sorunlara vakit kaybedilmeden kurum ve kuruluşlarca ivedilikle çözümler bulunması ve öğretim süreçlerinin daha nitelikli hâle getirilmesi büyük önem arz etmektedir (Er, Biçer & Bozkırlı, 2012; İşcan, 2020; Mutlu & Gümüş, 2021). Gün geçtikçe yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunların çeşitlendiği, bilimsel çalışmalarda ele alınış biçimi bakımından genişlediği belli başlı bilimsel çalışmalara bakıldığında anlaşılmaktadır.

Candaş Karababa (2009), çalışmasında yabancılara Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunları öğretim programları, öğretim ortamları ve öğrenenler açısından değerlendirmiş ve sorunlara çözüm önerileri getirmeye çalışmıştır. Çalışmada, yabancılara Türkçe öğretimindeki en önemli sorunlardan biri olan öğretim programlarının geliştirilmesine kaynaklık edecek Türkçenin dilbilgisini işlevsel ve her açıdan betimleyen çalışmaların yeterli olmadığı belirlenmiştir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde öğretim ortamlarının sağlıklı bir biçimde düzenlenmesi için öğretim elemanlarının çeşitli iletişim teknikleri konusunda bilgili olması gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca Türkçeyi öğrenen çeşitli hedef kitesinin gereksinimlerinin iyi belirlenemediği ve yaşa ve düzeye uygun öğretim ortamlarının yaratılamamasından kaynaklı çeşitli sorunlarla karşılaşıldığı belirtilmiştir. Çalışmada, yukarıda belirtilen sorunların yanı sıra öğrencilerin Türkçenin sesletimiyle ilgili, biçimbilgisi açısından yaşanan, tümce kuruluşu açısından yaşanan ve anlam bilgisine ilişkin sorunlara da çözüm önerileri sunulmuştur.

Er, Biçer ve Bozkırlı (2012), çalışmalarında 34 makale inceleyerek yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunları ilgili alanyazın doğrultusunda değerlendirmişlerdir. Yapılan incelemede yabancı dil olarak Türkçe öğretimindeki sorunlar; ders öğretim araç gereçleri bakımından yaşanan yetersizlikler, lisans ve lisansüstü düzeyde görevli öğretim elemanlarıyla ilgili sorunlar, öğretim programı yetersizliği, Türkçe öğretimi alanının farklı ana bilim dallarına ayrılmamış olması, Türkçenin dil özelliklerinden kaynaklanan sorunlar, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yararlanılabilecek kaynakların yetersizliği, Türkçe öğretimi ile ilgilenen kurumlarla ilgili sorunlar, eğitim öğretim ortamı bağlamındaki yetersizlikler, kullanılan yöntem ve teknikler bakımından yaşanan sıkıntılar, alfabeden kaynaklanan sorunlar ile devlet politikasının olmaması olarak belirlenmiştir.

İşcan (2020), çalışmasında yabancı dil olarak Türkçe öğretimindeki başat sorunları ele almıştır. Bu sorunları; lisans programının olmaması, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi programı sorunu, nitelikli öğretim elemanı sorunu, öğretim yaklaşım-yöntem-teknik sorunu ve öğrencilerin yaşadıkları sorunlar olarak sıralamıştır. Çalışmaya göre, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında üniversitelerde bir lisans programı olmaması alanda uzman kişilerin

yetişmesi sorununu yaratmaktadır. Öte yandan yabancı dil olarak Türkçe öğretimi programı sorunları alanyazın ışığında değerlendirilerek bu konudaki sorunların çözümünde son yıllarda hem Milli Eğitim Bakanlığının hem de Türkiye Maarif Vakfının hazırladıkları programın katkı sağlayacağı belirtilmektedir. Dil öğretiminin en önemli öğelerinden biri olan öğretim elemanlarının nitelikli hâle getirilmesi, öğretmenlerin/öğretim elemanlarının dil öğretim yöntem ve tekniklerine vâkıf olmaları ile bu yöntem ve tekniklerin hangi yaklaşımla alakalı olduğunu bilmesi öğretim sürecini olumlu yönde etkileyeceği üzerinde durulmuştur. Ayrıca Türkçeyi öğrenen yabancı öğrencilerin yaşadıkları sorunlar; uyum sorunu ve temel dil becerileriyle ilgili yaşadıkları sorunlar olarak ele alınmıştır. Uyum sorunu, öğrencilerin okul dışında yaşadıkları barınma, ekonomik nedenler, ulaşım gibi sorunları kapsamaktadır ve bu sorunların öğrencilerin Türkçe öğrenme başarısına olumsuz etkilerinden söz edilmiştir. Çalışmaya göre, temel dil becerilerinde, alanyazın incelendiğinde öğrencilerin en çok dil bilgisi ve yazma becerisinde sorun yaşadıkları görülmüştür.

Akyürek (2021), çalışmasında yabancılara Türkçe öğretiminde karşılaşılan temel sorunların bütünsel bir şekilde ortaya konulması amacıyla alanyazın doğrultusunda genel bir değerlendirme yaparak sorunları üç başlık altında toplamıştır. İlki, nitelikli öğretim elemanı sorunu olup öğretim elemanlarının yeterli eğitime sahip olmaması, Türkçe öğretim sertifikasına sahip olmaması, Türk kültürünü yansıtmaması, Türkçeye hâkim olamaması, beden dilini yeterince kullanamaması, öğrencileri motive edememesi ile dinamik bir öğretim tekniği benimseyememesi olarak sıralanmıştır. İkincisi, sertifikalandırma ile ilgili sorunlar; üçüncüsü, Türkçe öğretiminde kullanılan kaynaklar ile ilgili sorunlar olarak belirlenmiştir.

Mutlu ve Gümüş (2021), çalışmalarında yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde karşılaşılan güncel sorunları 2010-2020 yılları arasında yayımlanmış 81 makale ile 2018-2020 yılları arasında hazırlanmış 70 yüksek lisans ve 12 doktora tezini inceleyerek belirlemişlerdir. Elde edilen bulgular sonucunda yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde karşılaşılan şu sorunları ortaya koymuşlardır:

1. Türkçe eğitimi lisans programındaki yabancı dil olarak Türkçe öğretimi dersinin yetersizliği
2. Ders araç-gereçlerinin yetersizliği
3. Dil bilgisi öğretiminde karşılaşılan sorunlar
4. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin ayrı bir ana bilim dalı hâline getirilmemesi
5. Öğretim sürecinde görev alan öğreticilerin yetersizliklerinden kaynaklanan sorunlar
6. Yöntem sorunu
7. Program sorunu
8. Türkçenin temel söz varlığını belirleme çalışmalarının yetersizliği
9. Homojen sınıflar oluşturmanın zorluğu
10. Öğrencilerin Türkçeye yönelik olumsuz tutumları
11. Alfabe sorunu
12. Diksiyon sorunu
13. Yazma becerisi konusunda yaşanan sorunlar.

Yukarıdaki çalışmalarda da görüldüğü üzere yabancılara Türkçe öğretiminin yeni bir alan olması nedeniyle eğitim-öğretime yönelik ve akademik faaliyetlere bağlı olarak çalışmaların son yıllarda yoğunlaştığı ve alanın kuramsal çalışmalarının yanı sıra çeşitli açılardan sorunlarına da yöneldiği söylenebilir. Yapılan bu bilimsel çalışmalar yabancılara Türkçe öğretimindeki karşılaşılan sorunların tespit edilmesine, tespit edilen bu sorunların çözülmesine ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanının her açıdan niteliğinin artırılmasına hizmet etmektedir.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmada yabancı dil olarak Türkçe öğretimi (bundan sonra YDOTÖ)'nde karşılaşılan sorunlara yönelik çeşitli üniversitelerde son 20 yılda lisansüstü düzeyinde yapılan tezlerin meta-sentez yöntemi kullanılarak incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada, konuyla ilgili yapılan lisansüstü tezlerin çeşitli konu başlıkları altında nasıl bir dağılım gösterdiği sorusunun cevaplanması hedeflenmiştir. Bu hedef doğrultusunda çalışmada şu alt araştırma sorularına cevap aranmıştır: 1) Tezlerin yıllara göre, 2) yapıldığı üniversiteye göre, 3) enstitü ve enstitü programına/bilim dalına göre, 4) araştırma yaklaşımına göre, 5) araştırma yöntemine göre, 6) veri toplama araçlarına göre, 7) veri analizine göre, 8) konu edindiği soruna göre, 9) araştırma örnekleme göre dağılımı nasıldır ve 10) tezlerin yazarları ve danışmanları bakımından ortaya nasıl bir sonuç çıkmaktadır?

YDOTÖ'nde karşılaşılan çeşitli sorunlar üzerine çok sayıda makale, bildiri, kitap ve lisansüstü tezlerin varlığı literatürde görülmektedir. Bu çalışmaların her biri belli başlı sorunları ele almaya ve sorunları tespit ederek çözümler getirmeye çalışmıştır. Ancak konuyla ilgili yalnızca lisansüstü tezlerin genel eğilimini ortaya koyan ve lisansüstü düzeyinde konuyu derli toplu görmeye hizmet eden bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu doğrultuda, çalışma, YDOTÖ'nde karşılaşılan sorunlara yönelik yapılan lisansüstü tezlerin eğilimlerini, eksikliklerini ve tezlerin konu edindiği sorunları sınıflandırarak ortaya koymaya çalışmaktadır. Çalışmanın, araştırmacılar ve lisansüstü öğrenciler tarafından YDOTÖ'nde karşılaşılan sorunlar konusunda yapılacak çalışmalar için alanı derli toplu görmeyi ve çalışmalara kaynak olmayı hedeflemesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırmada, YDOTÖ'nde karşılaşılan sorunlar üzerine çeşitli üniversitelerin enstitü programlarında 1998-2022 tarihleri arasında yapılan lisansüstü tezlerin genel eğilimlerini ve lisansüstü tezlerde ele alınan sorunları ortaya koymak için meta-sentez deseni kullanılmıştır. Çalık ve Sözbilir (2014)'e göre meta-sentez; "aynı konu üzerine yapılan araştırmaların tema veya ana şablonlar (matrix/template) oluşturularak eleştirel bir bakış açısıyla sentezlenmesi ve yorumlanmasını içermektedir." Meta-sentez araştırmalarda amaç, belirli bir alanda hazırlanan araştırmaların benzerlik ve farklılıklarının karşılaştırmalı olarak ortaya konulması ve zengin bir başvuru kaynağı oluşturulmasıdır. Dinçer (2018)'e göre meta-sentez, belirli ilke ve ölçütler ile daha önceki çalışmaların nitel bulgularını veya yorum-sonuçlarını karşılaştırarak yeniden yorum yapan bir çalışma türüdür. Meta-sentezin kesin bir şekilde net bir sonuca ulaşma amacı bulunmamaktadır; var olanı, çelişkili sonuçları ortaya çıkarmayı amaçlayan bir yapı sergilemektedir. Bu çalışmada da YDOTÖ'nde karşılaşılan sorunlar üzerine yapılan

lisansüstü tezlerin genel eğilimlerinin ortaya konulması ve bu eğilimlerin değerlendirilmesi amacıyla meta-sentez deseni kullanılmıştır.

Verilerin Toplanması ve Araştırmaların Dâhil Edilme Kriterleri

Araştırmada incelenen lisansüstü tezlere ulaşmak için kaynak taramasında Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (bundan sonra YÖK) Tez Merkezi veri tabanı kullanılmıştır. Lisansüstü tezler, yalnızca “yabancı dil olarak Türkçe öğretimi”, “karşılaşılan”, “karşılaştıkları”, “sorunlar”, “zorluklar”, “güçlükler”, “çözüm önerileri” şeklinde yazılan anahtar kelimeleri üzerinde odaklanarak taranmıştır. Taranan lisansüstü tezler, anahtar kelimelerin yanı sıra YDOTÖ sorunlarının konu edinmiş ve karşılaştırma yapabilmek için tezlerin içeriğinin, yönteminin ve konusunun açıkça belirtilmiş olması kriterleri bakımından çalışmaya dâhil edilmiştir. Araştırmanın sınırlılıkları olarak söz konusu anahtar kelimeleri taşımayan; ana dili olarak Türkçe öğretimi, iki dillilere Türkçe öğretimi ve Türk soylulara Türkçe öğretimi alanındaki çalışmalar araştırmaya dâhil edilmemiştir. Çalışmaya dâhil edilme kriterlerine uygun, yapılan tarama sonucunda 1998-2022 yılları arasında YÖK Tez Merkezi veri tabanında yayımlanmış 46 lisansüstü tez tespit edilmiştir. 1998 yılının başlangıç olarak belirlenmesinin nedeni, örneklem içerisinde YÖK Tez Merkezi veri tabanında anahtar kelime kriterlerine uygun en eski tezin bu yıla ait olmasıdır. Çalık ve Sözbilir (2014)’e göre seçilen konuyla ilgili olarak meta-sentez yapmaya yetecek kadar yeterli sayıda çalışmaya ulaşılmalıdır. Ayrıca ilgili konu alanındaki genel eğilimlerin ortaya çıkmasına yetecek kadar geniş bir zaman dilimi ve konu aralığında yayımlanmış olan araştırmaların çalışmaya dâhil edilmesi gerekmektedir. Buradan hareketle, çalışmada ilgili konu alanının genel eğiliminin ortaya çıkmasına yetecek zaman dilimine ve veriye ulaşıldığı düşünülmektedir.

Verilerin Analizi

Araştırmada tespit edilen ve incelenen lisansüstü tezlerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem, elde edilen verileri belirli kavramlar ve temalar etrafında gruplandırarak okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyip yorumlamayı ve sonuçlara ulaşmayı amaçlamaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2021, s. 249-250). İçerik analizi, “nicel ya da nitel verilerin belirli temalar, sınıflamalar çerçevesinde sistematik olarak kodlanması” biçiminde yapılabilmektedir (Cohen, vd., 2007; Fraenkel, vd., 2007; aktaran Dinçer, 2018, s. 184). Buradan hareketle, incelenen tezler türüne, yılına, yapıldığı üniversiteye, enstitü programına, araştırma yaklaşımına, araştırma yöntemine, veri toplama araçlarına, verilerin analizine, çalışmanın konu edindiği soruna, çalışmanın örnekleme göre sınıflandırılmıştır. Yapılan çalışmaların bütününe yönelik bir çıkarım yapılabilmesine imkân verilmesi amacıyla veriler tablo ya da grafikler oluşturularak sunulmuştur. Elde edilen verilerin frekans değerleri belirlenerek nicel veriler araştırmacı tarafından yorumlanmıştır. Bulgular, tartışma bölümünde literatürdeki çalışmalarla karşılaştırılarak değerlendirilmiştir.

Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliliği

Çalışmanın geçerliliğinin ve güvenirliliğinin artırılması amacıyla araştırmanın amacı, araştırma soruları, araştırmanın önemi, araştırmanın yöntemi net ve anlaşılır bir şekilde sunulmuştur. Araştırmada incelenen lisansüstü tezlerin kaynağı, sayısı ve araştırma kapsamına dâhil edilme kriterleri detaylı olarak ifade edilmiştir. Çalışmanın okurlar ve araştırmacılar tarafından anlaşılır olması için bulgularda tablolara ve grafiklere yer verilmiştir. Elde edilen verilerden temaların oluşturulması ve verilerin analiz edilmesi ayrıntılı bir şekilde

sunulmuştur. Elde edilen bulgular literatürdeki çalışmalarla tartışılmıştır. Çalışmada incelenen lisansüstü tezlerin künye bilgisi çalışmanın sonunda liste olarak sunulmuştur.

BULGULAR

Araştırmanın bulguları YDOTÖ’nde karşılaşılan sorunlarla ilgili 1998-2022 yılları arasında yapılan 46 lisansüstü tezin türüne, yılına, yapıldığı üniversiteye, enstitü programına, araştırma yaklaşımına, araştırma yöntemine, veri toplama araçlarına, verilerin analizine, çalışmanın konu edindiği soruna, çalışmanın örnekleme, çalışmaların yazarlarına ve danışmanlarına göre sunulmuştur.

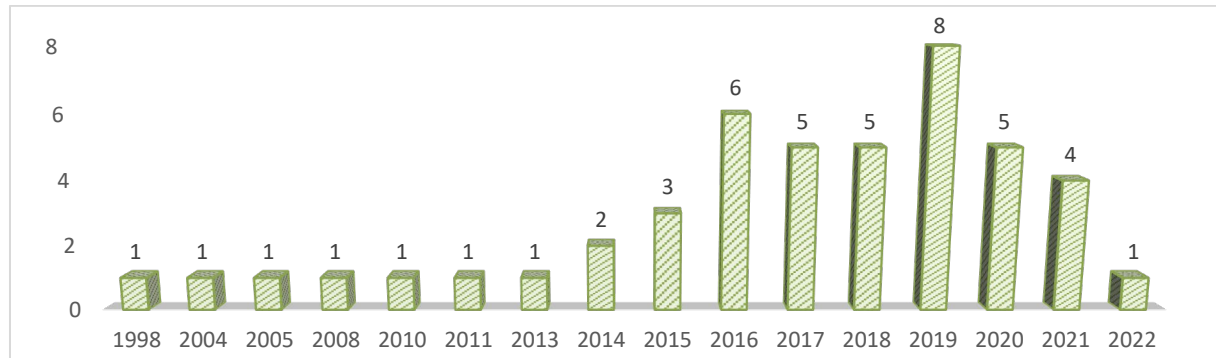
Lisansüstü Tezlerin Türüne Göre Dağılımı

Çeşitli üniversitelerin lisansüstü enstitülerinde yapılan YDOTÖ’nde karşılaşılan sorunlarla ilgili 46 lisansüstü tezdən 43’ü yüksek lisans, 3’ü doktora tezi olarak hazırlanmıştır. Yapılan doktora tezleri 2014 yılında (f=1) ve 2015 yılında (f=2) hazırlanmıştır. 2015 yılından sonra konuyla ilgili doktora tezine rastlanmamıştır. Konuyla ilgili yapılan çalışmalarda yüksek lisans tezlerinin (f=43) doktora tezlerine (f=3) göre belirgin bir şekilde daha fazla olduğu ve konuyla ilgili çalışmaların yüksek lisans düzeyinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Lisansüstü Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

Şekil 1’de YDOTÖ’nde karşılaşılan sorunlarla ilgili 1998-2022 yılları arasında yapılan lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımları gösterilmektedir.

Şekil 1. Lisansüstü Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

Şekil 1’de gösterildiği üzere YDOTÖ’nde karşılaşılan sorunlarla ilgili yapılmış tespit edilen ilk lisansüstü tez, yüksek lisans düzeyinde 1998 yılında hazırlanmıştır. 2014 yılına kadar belli aralıklarla birer tez hazırlanmış olup 2014 yılından itibaren konuyla ilgili tezlerin sayısında artış başladığı görülmüştür. Grafikte görüldüğü üzere yoğunluğun olduğu 2016 ile 2020 yılları arasında yapılan tezler (f=29) konuyla ilgili yapılan tezlerin %63,04’ünü oluşturmaktadır. 2016-2020 yılları arasında konuyla ilgili tezlerin yoğunlaştığı, en fazla tezin 2019 yılında (f=8) yapıldığı görülmektedir. Artışın başladığı 2014 ve 2015 yıllarında doktora tezlerinin yapıldığı tespit edilmiştir ancak 2015 yılından itibaren eğilim yüksek lisans düzeyinde devam etmiştir.

Lisansüstü Tezlerin Yapıldığı Üniversiteye Göre Dağılımı

Tablo 1’de YDOTÖ’nde karşılaşılan sorunlarla ilgili lisansüstü tezlerin yapıldığı üniversiteye göre dağılımları gösterilmektedir.

Tablo 1. Lisansüstü Tezlerin Yapıldığı Üniversiteye Göre Dağılımı

Üniversite	Yüksek Lisans	Doktora	f	%
Hacettepe Üniversitesi	7		7	15,22
İstanbul Üniversitesi	5		5	10,87
Dokuz Eylül Üniversitesi	4	1	5	10,87
Gazi Üniversitesi	4		4	8,70
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	3		3	6,52
Sakarya Üniversitesi	3		3	6,52
Ankara Üniversitesi	3		3	6,52
Erciyes Üniversitesi	2		2	4,35
Başkent Üniversitesi	2		2	4,35
Uşak Üniversitesi	1		1	2,17
Marmara Üniversitesi	1		1	2,17
Kocaeli Üniversitesi	1		1	2,17
İnönü Üniversitesi		1	1	2,17
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	1		1	2,17
Amasya Üniversitesi	1		1	2,17
Pamukkale Üniversitesi		1	1	2,17
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	1		1	2,17
Çukurova Üniversitesi	1		1	2,17
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	1		1	2,17
Akdeniz Üniversitesi	1		1	2,17
Yıldız Teknik Üniversitesi	1		1	2,17
Toplam	43	3	46	%100

Tablo 1’de gösterildiği üzere YDOTÖ’nde karşılaşılan sorunlarla ilgili 21 üniversitede lisansüstü tez hazırlanmıştır. Yapılan lisansüstü tezlerin en çok Hacettepe Üniversitesi (f=7) başta olmak üzere İstanbul Üniversitesi (f=5), Dokuz Eylül Üniversitesi (f=5), Gazi Üniversitesi (f=4), Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi (f=3), Sakarya Üniversitesi (f=3), Ankara Üniversitesi (f=3), Erciyes Üniversitesi (f=2) ve Başkent Üniversitesi (f=2)’nde yapıldığı tespit edilmiştir. Konuyla ilgili lisansüstü tezlerin akademik anlamda güçlü ve saygın üniversitelerde yoğunlaştığı söylenebilir (URAP, 2022a; URAP, 2022b). Yukarıdaki üniversitelerde YDOTÖ’nde karşılan sorunlar üzerine en çok yüksek lisans tezinin hazırlandığı görülmektedir. Dokuz Eylül Üniversitesi (f=1) ve İnönü Üniversitesi (f=1) Türkçe Eğitimi ana bilim dalı Türkçe Öğretmenliği bilim dalında, Pamukkale Üniversitesi (f=1) İlköğretim ana bilim dalı Sınıf Öğretmenliği bilim dalında doktora tezi hazırlanmıştır. Doktora tezleri 2014 (f=1) ve 2015 (f=2) yıllarında hazırlanmıştır.

Lisansüstü Tezlerin Enstitü Programına/Bilim Dalına Göre Dağılımı

Tablo 2’de YDOTÖ’nde karşılaşılan sorunlarla ilgili lisansüstü tezlerin yapıldığı üniversitelerdeki enstitü programına/bilim dalına göre dağılımları gösterilmektedir.

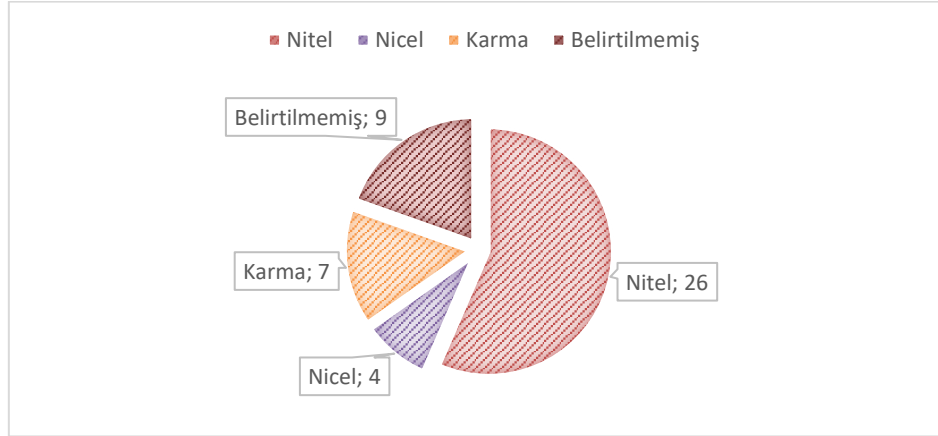
Tablo 2. Lisansüstü Tezlerin Enstitü Programı/Bilim Dalına Göre Dağılımı

Enstitü Programı/Bilim Dalı	f	%
Türkçe Eğitimi	10	21,74
Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi	9	19,57
Sınıf Eğitimi	3	6,52
Yabancı Dil Olarak Türkçe	3	6,52
Yabancılar İçin Türkçe Eğitimi	2	4,35
Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi	2	4,35
Türkçe Öğretmenliği	2	4,35
Türkiyat Araştırmaları	2	4,35
Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği	2	4,35
Türkçenin Eğitimi ve Öğretimi	1	2,17
Yabancı Dil Olarak Türkçe Eğitimi	1	2,17
Yabancı Dil Öğretimi	1	2,17
Sosyal Bilgiler Eğitimi	1	2,17
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	1	2,17
Sınıf Öğretmenliği	1	2,17
Türk Dili ve Edebiyatı	1	2,17
Yeni Türk Dili	1	2,17
Dilbilim	1	2,17
Eğitim Programları ve Öğretimi	1	2,17
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi	1	2,17
Toplam	46	%100

Tablo 2’de gösterildiği üzere YDOTÖ’nde karşılaşılan sorunlarla ilgili yapılan lisansüstü tezlerin en çok Türkçe Eğitimi (f=10) ile Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi (f=9) programında/bilim dalında yapıldığı tespit edilmiştir. Türkçe Eğitimi ile Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi programlarının dışında çeşitli programlarda konuyla ilgili lisansüstü tezlerin de yapıldığı görülmektedir. Lisansüstü tezler yapıldığı enstitüye göre en çok Eğitim Bilimleri Enstitüsü (f=23) olmak üzere Sosyal Bilimler Enstitüsü (f=15), Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü (f=7) ve Lisansüstü Eğitim Enstitüsü (f=1) şeklinde bir dağılım göstermiştir. Bu bulguda, konuyla ilgili çalışmaların, enstitü ve enstitü programı/bilim dalı bünyesinde hazırlanması bakımından çeşitlilik gösterdiği görülmektedir.

Lisansüstü Tezlerin Araştırma Yaklaşımlarına Göre Dağılımı

Şekil 2’de YDOTÖ’nde karşılaşılan sorunlarla ilgili yapılan lisansüstü tezlerin araştırma yaklaşımlarına göre dağılımları gösterilmektedir.

Şekil 2. Lisansüstü Tezlerin Araştırma Yaklaşımlarına Göre Dağılımı

Şekil 2’de gösterildiği üzere YDOTÖ’nde karşılaşılan sorunlarla ilgili yapılan lisansüstü tezlerin araştırma yaklaşımlarına göre nitel araştırmaların (f=26) karma (f=7) ve nicel (f=4) araştırmalardan daha fazla yapıldığı tespit edilmiştir. Tez yazarları tarafından tezin araştırma yaklaşımının açıkça belirtilmediği çalışmalar belirtilmemiş (f=9) başlığı altında değerlendirilmiştir. Nitel çalışmalarda diğer araştırma yaklaşımlarına göre sayı olarak belirgin bir farklılık görülmektedir. Bu durum, YDOTÖ’nde karşılaşılan sorunlara yönelik çalışmaların nitel yaklaşıma daha uygun olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Lisansüstü Tezlerin Araştırma Yöntemine Göre Dağılımı

Tablo 3’te YDOTÖ’nde karşılaşılan sorunlarla ilgili yapılan lisansüstü tezlerin araştırma yöntemine göre dağılımları gösterilmektedir.

Tablo 3. Lisansüstü Tezlerin Araştırma Yöntemine Göre Dağılımı

Araştırma Yöntemi	f	%
Tarama	19	38,78
Belirtilmemiş	11	22,45
Doküman İncelemesi	8	16,33
Durum Çalışması	6	12,24
Fenomenoloji	3	6,12
Alan Araştırması	1	2,04
DeneySEL	1	2,04
Toplam	49	%100

Tablo 3’te gösterildiği üzere YDOTÖ’nde karşılaşılan sorunlarla ilgili yapılan lisansüstü tezlerin araştırma yöntemine göre en çok tarama (f=19) yöntemi, en az ise alan araştırması (f=1) yöntemi ve deneysel (f=1) yöntem kullanıldığı tespit edilmiştir. İki lisansüstü tez çalışmasında tarama yöntemi; doküman incelemesi ve durum çalışmasıyla birlikte kullanılmıştır. Nitel (f=26) çalışmalardan 7’si, nicel (f=4) çalışmalardan 3’ü ve karma (f=7) çalışmalardan 5’i tarama yöntemini kullandığı görülmüştür. Çalışmanın hangi yaklaşımla yapıldığı belirtilmeyen ancak tarama yöntemi kullanılarak hazırlanan 3 lisansüstü tez ile hem yaklaşımın hem de araştırma yönteminin belirtilmediği 5 lisansüstü tez tespit edilmiştir. Ayrıca, yapılan çalışmalarda doküman incelemesi (f=8), durum çalışması (f=6) ve fenomenoloji (f=3) yönteminin de kullanıldığı görülmüştür.

Lisansüstü Tezlerin Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımı

Tablo 4'te YDOTÖ'nde karşılaşılan sorunlarla ilgili yapılan lisansüstü tezlerin veri toplama araçlarına göre dağılımları gösterilmektedir.

Tablo 4. *Lisansüstü Tezlerin Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımı*

Veri Toplama Araçları	f	%
Görüşme Formu	17	28,81
Anket	16	27,12
Kompozisyon Kâğıtları	9	15,25
Gözlem	4	6,78
Ölçek	4	6,78
Doküman	4	6,78
Yazılı Sınav Kâğıtları	3	5,08
Belirtilmemiş	2	3,39
Toplam	59	%100

Tablo 4'te gösterildiği üzere YDOTÖ'nde karşılaşılan sorunlarla ilgili yapılan lisansüstü tezlerde veri toplama araçlarından ağırlıklı olarak görüşme formu (f=17) ve anket (f=16) kullanıldığı tespit edilmiştir. Görüşme formlarında özellikle yarı yapılandırılmış görüşme formu tercih edilmiştir. Bir çalışmada birden fazla veri toplama aracının kullanıldığı da görülmektedir. Veri toplama aracı olarak anket, diğer veri toplama araçlarıyla birlikte daha sık kullanılmıştır. Bir diğer veri toplama aracı olarak kullanılan kompozisyon kâğıtlarının (f=9) yanı sıra en az yazılı sınav kâğıtlarının (f=3) kullanıldığı görülmektedir. Kompozisyon kâğıtları ve yazılı sınav kâğıtlarını, doküman başlığı altında değerlendirmek mümkündür. Bu durumda, doküman incelemesi (f=16) en az anket ve görüşme formu kadar sık kullanılmıştır denebilir.

Lisansüstü Tezlerin Veri Analizine Göre Dağılımı

Tablo 5'te YDOTÖ'nde karşılaşılan sorunlarla ilgili yapılan lisansüstü tezlerin veri analizine göre dağılımları gösterilmektedir.

Tablo 5. *Lisansüstü Tezlerin Veri Analizine Göre Dağılımı*

Veri Analizi	f	%
İçerik Analizi	24	46,15
SPSS Analizi	12	23,08
Belirtilmemiş	9	17,31
Betimsel Analiz	4	7,69
Hata Çözümlemesi	3	5,77
Toplam	52	%100

Tablo 5'te gösterildiği üzere YDOTÖ'nde karşılaşılan sorunlarla ilgili yapılan lisansüstü tezlerin veri analizinde en çok içerik analizi (f=24), en az ise hata çözümlemesi (f=3) kullanıldığı tespit edilmiştir. Bazı tezlerde içerik analizi ve betimsel analizin (f=2) ya da içerik analizi ve SPSS analizinin (f=4) birlikte kullanıldığı görülmüştür. Nitel yaklaşımla hazırlanan çalışmalar (f=26) içerik analizi (f=24); karma (f=7) ve nicel (f=4) çalışmalar da SPSS analizi (f=12) ile belirgin

olmayan bir farkla oransal olarak örtüşmektedir. Hangi veri analizi yönteminin kullanıldığı açık şekilde belirtilmeyen çalışmalar belirtilmemiş (f=9) kategorisine dâhil edilmiştir.

Lisansüstü Tezlerin Konu Edindiği Sorunlara Göre Dağılımı

Tablo 6'da YDOTÖ'nde karşılaşılan sorunlarla ilgili yapılan lisansüstü tezlerin konu edindiği sorunlara göre dağılımları gösterilmektedir.

Tablo 6. Lisansüstü Tezlerin Konu Edindiği Sorunlara Göre Dağılımı

Lisansüstü Tezlerin Konu Edindiği Sorun	f	%
Dil Bilgisi Sorunları	14	30,43
Yazma Becerisi Sorunları	10	21,74
Genel Sorunlar	7	15,22
Öğretmen Sorunları	4	8,70
Dil Becerileri ve Dil Bilgisi Sorunları	3	6,52
Öğrenci Sorunları	3	6,52
Konuşma Becerisi Sorunları	2	4,35
Dil Becerileri Sorunları	1	2,17
Okuma Becerisi Sorunları	1	2,17
Öğretmen-Öğrenci Sorunları	1	2,17
Toplam	46	%100

Tablo 6'da gösterildiği üzere YDOTÖ'nde karşılaşılan sorunlarla ilgili yapılan lisansüstü tezlerin konu edindiği sorunlara göre en çok dil bilgisi sorunları (f=14) ile ilgili tez çalışması yapıldığı tespit edilmiştir. Tezlerde ele alınan dil bilgisi konuları; çatılar, sıfat-fiiller, ek-fiiller, ad durum ekleri, fiilimsiler, ad ve eylem çekim ekleri ile zamanlardır. Ayrıca dil bilgisi sorunlarının ele alındığı bazı lisansüstü çalışmalarda çeşitli dil bilgisi konuları birlikte değerlendirilmiştir. Dil becerileri arasından yazma becerisine yönelik sorunların (f=10) lisansüstü çalışmalarda yoğun olarak ele alındığı görülmüştür. Yazma becerisi sorunlarında ele alınan konular; ses bilgisi, biçim bilgisi, anlam bilgisi, söz dizimi, yazım kuralları, noktalama işaretleri ile anlatım bozukluğudur. Tablodaki bazı başlıkların birlikte değerlendirildiği çalışmalar genel sorunlar (f=7), hem dil becerilerinin hem de dil bilgisinin birlikte değerlendirildiği çalışmalar dil becerileri ve dil bilgisi sorunları (f=3), öğretmen ve öğrenci sorunlarının birlikte değerlendirildiği çalışmalar öğretmen-öğrenci sorunları (f=1) başlıkları altında ele alınmıştır. Temel dil becerileri arasından konuşma becerisi sorunları (f=2) ve okuma becerisi sorunlarına (f=1) yönelik çalışmaların zayıf kaldığı ve becerilere yönelik çalışmalarda eşit bir dağılımın olmadığı görülmektedir. Dinleme becerisi sorunlarına yönelik müstakil bir lisansüstü çalışmasına rastlanmaması da dikkat çekmektedir.

Lisansüstü Tezlerin Örneğine Göre Dağılımı

Tablo 7'de YDOTÖ'nde karşılaşılan sorunlarla ilgili yapılan lisansüstü tezlerin örneğine göre dağılımları gösterilmektedir.

Tablo 7. *Lisansüstü Tezlerin Örneklemine Göre Dağılımı*

Lisansüstü Tezlerin Örnekleme	f	%
Arap Öğrenciler	12	25,00
Yabancı Öğrenciler (Çeşitli)	11	22,92
Öğretmenler	5	10,42
Ders Kitapları	2	4,17
Gürcü Öğrenciler	2	4,17
Hintli Öğrenciler	2	4,17
Belirtilmemiş	1	2,08
Doküman	1	2,08
Bosna Hersekli Öğrenciler	1	2,08
Güney Koreli Öğrenciler	1	2,08
Kazak Öğrenciler	1	2,08
Özbek Öğrenciler	1	2,08
Tayvanlı Öğrenciler	1	2,08
Azerbaycanlı Öğrenciler	1	2,08
Üsküplü Öğrenciler	1	2,08
Arnavut Öğrenciler	1	2,08
Yunan Öğrenciler	1	2,08
Rus Öğrenciler	1	2,08
Ukraynalı Öğrenciler	1	2,08
Kuzey Makedonyalı Öğrenciler	1	2,08
Toplam	48	%100

Tablo 7’de gösterildiği üzere YDOTÖ’nde karşılaşılan sorunlarla ilgili yapılan lisansüstü tezlerin örneklemine göre en çok ana dili Arapça olan öğrencilere (f=12) yönelik tez çalışması hazırlandığı tespit edilmiştir. Farklı grupların örneklem olarak seçildiği karma öğrenciler (f=11) ağırlıklı olarak Ortadoğu ve Afrika ülkelerinden oluşmaktadır. Öğretmen ile öğretmen-öğrenci sorunlarının konu edildiği tezlerde öğretmenler (f=5) ve tablodaki gruplardan bazı öğrenciler; ders kitaplarına yönelik incelemelerde ders kitapları (f=2); edebî ve tarihî metinlerin kullanıldığı belgeler (f=1) de örneklem olarak kullanılmıştır. Gürcü öğrenciler (f=2) ve Hintli öğrenciler (f=2) birer çalışma yapılan gruplara göre daha öne çıkmaktadır. Lisansüstü tezlerin örneklem bakımından eşit bir dağılım göstermediği ancak çeşitlilik gösterdiği görülmüştür.

Lisansüstü Tezlerin Yazarları ve Tez Danışmanları Bakımından İncelenmesi

YDOTÖ’nde karşılaşılan sorunlarla ilgili yapılan 46 lisansüstü tezin yazarlarından (Ek 1) 20 tanesinin ad ve soyadından yola çıkılarak yabancı uyruklu öğrenciler olduğu görülmektedir. Yabancı uyruklu öğrencilerin YDOTÖ’nde karşılaşılan sorunlar üzerine lisansüstü tez hazırlamalarında Türkçeyi öğrenci konumundan öğretici konumuna geçişteki ilk basamağı olarak düşünülebilir. Yabancı öğrencilerin Türkçenin öğretimindeki sorunlara yönelik çözümci yaklaşımları yabancılara Türkçenin öğretiminde ana dili konuşurları dışındakilerin de öğretici konumunda bulunmaya başladıklarını göstermektedir. Bu bulgunun, yabancı öğrencilerin Türkçeye, Türkçenin öğretimine ve Türkçenin öğretimindeki sorunlara yönelik ilgisini göstermesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

YDOTÖ'nde karşılaşılan sorunlarla ilgili yapılan lisansüstü tezlerin danışmanları bakımından en çok Hacettepe Üniversitesi öğretim üyesi Doç. Dr. Nazmiye Topçu Tecelli danışmanlığında 3 tez hazırlanmıştır. Hacettepe Üniversitesi, ayrıca konuyla ilgili yapılan en çok tez (f=7) sayısında da öne çıkmaktadır. Konuyla ilgili tez danışmanlığını yapan Prof. Dr. Abdurrahman Güzel, Prof. Dr. Alpaslan Okur, Prof. Dr. Mustafa Durmuş ve Prof. Dr. Yıldız Kocasavaş'ın yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunlar üzerine ikişer tez danışmanlığı yaptıkları tespit edilmiştir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu çalışma, 1998-2022 yılları arasında çeşitli üniversitelerde “yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunlar” a yönelik yapılan lisansüstü tezlerin eğilimlerini, eksikliklerini ve tezlerin konu edindiği sorunları sınıflandırarak ortaya koymaya çalışmaktadır. YÖK Tez Merkezi taranarak tarama sonucunda 46 lisansüstü tez tespit edilmiş ve tespit edilen lisansüstü tezler çalışmanın alt araştırma sorularına göre incelenerek değerlendirilmiştir. Çalışmanın bu bölümünde elde edilen bulgular ortaya konulmaya, ortaya konulan sonuçlar ilgili literatürdeki çalışmalarla tartışılmaya ve sonuçlardan hareketle bazı öneriler getirilmeye çalışılacaktır.

Araştırma bulgularına göre YDOTÖ'nde karşılaşılan sorunlarla ilgili yapılan 46 lisansüstü tezin türe göre dağılımında yüksek lisans tezlerinin doktora tezlerine göre daha fazla olduğu ve konuyla ilgili çalışmaların yüksek lisans düzeyinde yoğunlaştığı tespit edilmiştir. Literatürde alanla ilgili lisansüstü tezlerin incelendiği çalışmalarda (Ercan, 2014; Büyükkız, 2014; Türkben, 2018; Bölükbaş Kaya, Golynskaia & Dereli, 2019; Çelebi, Ergül, Usta & Mutlu, 2019; Maden & Önal, 2021; Doğan Kahtalı & Günata, 2021; Demir, Güler Yıldız & Peler, 2022; Sallabaş & Polat, 2022) yüksek lisans tezlerinin doktora tezlerinden daha fazla olduğu görülmektedir. Çalışmaların yüksek lisans düzeyinde yoğunlaşması, alanla ilgili doktora programlarının üniversitelerde yüksek lisans programları kadar yaygın olmamasından kaynaklanmaktadır. Bu nedenle, yoğunluk, yüksek lisans öğrenci sayısının doktora öğrencisinden ve doğal olarak hazırlanan yüksek lisans tez sayısından daha fazla olmasıyla ilişkilendirilebilir. Bu durumun, yüksek lisans tezlerinin doktora tezlerine göre daha fazla yapılmasına neden olduğu söylenebilir.

YDOTÖ'nde karşılaşılan sorunlar üzerine yapılan lisansüstü tezlerin 2014 yılında başlayan artış eğilimiyle beraber 2016-2020 yılları arasında yoğunlaştığı ve en çok lisansüstü tezin 2019 yılında yapıldığı tespit edilmiştir. Benzer şekilde, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili en çok 2019 yılında lisansüstü tez hazırlandığı (Maden & Önal, 2021; Doğan Kahtalı & Günata, 2021; Demir, vd., 2022) görülmektedir. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin verilerine göre Türkiye 2014 yılı itibariyle mülteci ağırlayan ülkeler arasında dördüncü; Birleşmiş Milletler'e göre 2015'in Ocak ayında birinci, Aralık ayında ikinci sırada yer almıştır. 2019 yılında Türkiye'deki mülteci sayısında ciddi bir artış olduğu gözlenmiştir. Birleşmiş Milletler'e bağlı Ekonomik ve Sosyal İşler Organizasyonunun (DESA) verilerine göre Türkiye'deki mülteci ve göçmen sayısının 5.678.800 kişiye ulaştığı kaydedilmiştir. Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü'nün Ocak 2020 raporuna göre 2014-2019 yılları arasında Halk Eğitimi Merkezleri bünyesindeki Türkçe kurslarına katılan yabancı kursiyerlerin sayısının 302.096 olduğu belirtilmiştir (Arslan, 2020, s. 1). Göçe bağlı olarak entegrasyon süreciyle başta dil kurslarının yaygınlaşması olmak üzere Türkiye'de yabancı uyrukluların entegrasyon faaliyetlerine ağırlık verilmiştir (Yıldırım, İslamoğlu & İyem, 2017). Türkiye'de yabancı

uyruklu sayısının artması Türkçe öğrenmeye olan talebi artırmış ve bu talep Türkçe öğretim merkezlerinin kurulmasına ve Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine yönelik her türlü faaliyete ön ayak olmuştur. Özellikle YÖK'ün uluslararasılaşma politikalarını benimseyen üniversitelerin uluslararası alanda meydana gelen değişimlere ayak uydurmak, uluslararası öğrenci hareketliliğinin ekonomik getirilerinden pay almak, öğrenci sayısını artırmaya yönelik projeler geliştirmek (Yılmaz & Güçlü, 2021, s. 252) üniversitelerde giderek artan uluslararası öğrencilerin Türkçe öğrenme talebini karşılayan özel kurumlar veya üniversite bünyelerindeki TÖMER'lerin de artmasına neden olmuştur. Bu durum üzerine, Türkçenin öğretiminde belli başlı sorunlarla karşılaşılması ve dolayısıyla bu konuya yönelik çalışmaların da artması arasında bir ilişki olduğu söylenebilir. 2019 yılından itibaren YDOTÖ alanında (Maden ve Önal, 2021; Demir, vd., 2022) ve YDOTÖ'nde karşılaşılan sorunlarla ilgili lisansüstü çalışmalarda düşüş yaşandığı görülmektedir. 2020 yılında başlayan COVID-19 salgını nedeniyle eğitim-öğretimin uzaktan eğitime dönüldüğü süreçte yabancı dil olarak Türkçe öğretimindeki sorunların yüz yüze veri toplama araçları kullanılarak tespitinin yapılmasını güçleştirmesi, öğrenci sayısındaki düşüş ve öğrencilerin çeşitli sorunlarla (teknik problemler, öz disiplin yetersizlikleri, becerilerin kazandırılmasındaki zorluklar gibi) mücadele etmesi (Şengül, 2021; Kazu, vd., 2022) gibi nedenlerle 2019 yılından itibaren çalışmaların sayısında düşüş olduğu söylenebilir.

YDOTÖ'nde karşılaşılan sorunlar üzerine yapılan lisansüstü tezlerin 21 üniversitede yapıldığı görülmektedir. Konuyla ilgili en çok lisansüstü tez Hacettepe Üniversitesinde hazırlanmıştır. Ayrıca Hacettepe Üniversitesi bünyesinde yapılan tezlerden 3'ü Hacettepe Üniversitesi öğretim üyelerinden Doç. Dr. Nazmiye Topçu Tecelli danışmanlığında hazırlanmıştır. Bu bulguda, hem üniversite bakımından hem de danışman bakımından Hacettepe Üniversitesini YDOTÖ'nde karşılaşılan sorunlar üzerine yapılan lisansüstü çalışmalarda öne çıkarmaktadır. Maden ve Önal (2021)'ın 2015-2020 yılları arasında YDOTÖ'ne yönelik 64 farklı üniversitede hazırlanan lisansüstü tezi incelediği çalışmalarında Gazi Üniversitesinden sonra en fazla tezin Hacettepe Üniversitesinde yapıldığı sonucu çalışmamızın sonuçlarıyla örtüşmektedir. Ancak yabancılara Türkçe öğretimiyle ilgili yapılan lisansüstü tezlerin incelendiği bazı çalışmalarda Hacettepe Üniversitesinin lisansüstü tez sayısında zayıf kaldığı (Ercan, 2014; Türkben, 2018) ya da üniversitede alanla ilgili lisansüstü tez tespit edilmediği (Çelebi, vd., 2019) görülmüştür. Bu durumun, araştırmacılar tarafından YÖK Tez Merkezi tez tarama kriterlerinden ya da araştırmacının çalışmaları araştırmaya dâhil etmemesinden kaynaklı olarak ortak bir bulguya ulaşamadığı söylenebilir.

YDOTÖ'nde karşılaşılan sorunlar üzerine en çok Türkçe Eğitimi ile Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi programında lisansüstü tez hazırlanmıştır. Bu bulgu, Ercan (2014)'ın çalışmasındaki yabancılara Türkçe öğretimine yönelik lisansüstü tezlerin en çok Türkçe Eğitimi ile Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi ana bilim/bilim dalında yapıldığı sonucuyla örtüşmektedir. Özellikle Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi programının farklı isimlendirmelerle de olsa son yıllarda çeşitli üniversitelerde açılmasıyla beraber yabancılara Türkçe öğretimine yönelik tezler Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi alanına doğru yoğunlaşmaya başlamıştır. Ayrıca Türkçe Eğitimi ile Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi programları dışında çeşitli enstitü programları/bilim dalları bünyesinde konuyla ilgili lisansüstü tezlerin yapıldığı görülmektedir. Yabancılara Türkçe öğretimi ile ilgili lisansüstü tezlerin en çok Eğitim Bilimleri Enstitüsü bünyesinde hazırlandığı anlaşılmaktadır (Çelebi, vd., 2019; Doğan Kahtalı & Günata, 2021).

YDOTÖ'nde karşılaşılan sorunlar üzerine yapılan lisansüstü çalışmaların araştırma yaklaşımlarına göre en çok nitel yaklaşım tercih edilmiştir. Bölükbaş Kaya, Golynskaia ve Dereli (2019)'nin çalışmalarında yabancı öğrenciler tarafından hazırlanan lisansüstü tezlerde olduğu gibi nitel yaklaşımın, nicel yaklaşım ve karma yaklaşıma göre daha fazla tercih edilme nedeni; tezlerin konu itibarıyla yabancıların Türkçe öğrenirken karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri üzerinde durdukları için bu konular nitel yöntemi gerektirmesidir. Türkben (2018)'in yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yapılan lisansüstü tezleri değerlendirdiği çalışmasında nitel yaklaşımın daha fazla tercih edildiği; Maden ve Önal (2021)'in yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili lisansüstü tezlerin araştırma eğilimlerini incelediği çalışmalarında eğilimin daha çok nitel yaklaşıma olduğu görülmektedir. Son on yılda (2011-2020) hazırlanan yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanındaki lisansüstü tezlerde nitel araştırma yöntemleriyle hazırlanan tezlerin (Demir, vd., 2022) ve 2014-2020 yılları arasındaki tezlerin de nitel yaklaşımla hazırlandığı (Doğan Kahtalı & Günata, 2021) sonucuna ulaşılmıştır. Nitel çalışmalar genellikle deneyimler, inançlar, görüşler, duygular gibi insan deneyimlerini incelemeye odaklanmaktadır. Bu nedenle, dil öğretimi alanında, öğrencilerin dil öğrenme deneyimlerini, dil öğrenme sürecinde yaşadıkları zorlukları ve öğrenme motivasyonlarını incelemeye yönelik nitel çalışmalar daha yaygın olarak tercih edilmektedir. Ayrıca, nitel çalışmalar çok sayıda örneklem yerine daha az sayıda ama daha derinlemesine inceleme olanağı sağladığı ve öğrencilerin deneyimleri de farklı olabileceği için dil öğretimi alanında daha çok tercih edildiği düşünülebilir.

YDOTÖ'nde karşılaşılan sorunlar üzerine yapılan lisansüstü tezlerin araştırma yöntemlerine göre en çok tarama yöntemi tercih edilmiştir. İncelenen lisansüstü tezlerde tarama yönteminin aynı zamanda nitel, nicel ve karma çalışmalarda kullanılan bir yöntem olduğu görülmüştür. Bu bulgu, Türkçe eğitimi alanındaki lisansüstü tezlerde nicel yöntem kullanan öğrencilerin en fazla tarama modelinde araştırma yapmaları (Bölükbaş Kaya, Golynskaia & Dereli, 2019) ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yapılan nitel lisansüstü çalışmalarda tarama yönteminin diğer yöntemlere göre daha fazla kullanıldığı (Demir, vd., 2022) sonucuyla örtüşmektedir. Bölükbaş Kaya, Golynskaia ve Dereli (2019, s. 1060) her bilimsel çalışmanın bir yöntem üzerine kurulu olduğu, yöntem bölümünün bilimsel bir çalışmada mutlaka olması gerektiği, yöntemin eksik kaldığı durumlarda çalışmanın okuyucu tarafından tam olarak anlaşılmasına neden olacağı görüşündedir. Çalışmada incelenen tezlerde yaklaşımın belirtilmediği çalışmaların yanı sıra yöntemin belirtilmediği çalışmaların da fazla olduğu görülmektedir. Bu durum, ilgili çalışmanın teknik açıdan eksik kalmasına, okuyucu tarafından tam olarak anlaşılmasına veya bilimsel çalışmalarda doküman malzemesi olarak kullanıldığında araştırmacılar için sınıflandırma ve değerlendirme yaparken kesin bir yargıya varmayı güçleştirmeye neden olabilmektedir.

YDOTÖ'nde karşılaşılan sorunların tespiti ve değerlendirilmesi amacıyla lisansüstü tezlerde veri toplama aracı olarak en çok görüşme formu ile anket kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak yabancı öğrencilerden toplanan kompozisyon kâğıtları ve yazılı sınav kâğıtları doküman olarak değerlendirildiğinde doküman incelemesinin en az anket ve görüşme formu kadar kullanıldığı söylenebilir. Lisansüstü tezlerin veri toplama aracı olarak Türkben (2018)'in çalışmasında sırasıyla en çok doküman incelemesi ile anket/ölçek/test kullanıldığı; Maden ve Önal (2021)'in çalışmalarında en çok doküman ile görüşme formu; Demir (vd., 2022)'in çalışmalarında nitel araştırma yöntemleriyle hazırlanan lisansüstü tezlerde en çok doküman incelemesi; Uysal ve Zorpuzan (2021)'in çalışmalarında yabancılarla Türkçe öğretiminde yazma

becerisinin öğretimiyle ilgili yazılan lisansüstü tezlerde en çok doküman incelemesi/analizi deseni ve veri toplama aracı olarak doküman kullanıldığı tespit edilmiş olup çalışmamızda olduğu gibi alandaki lisansüstü tezlerde görüşme formu ve anketin yanı sıra doküman incelemesinin de çok tercih edildiği görülmektedir. Çalışmamızda nitel yaklaşımla hazırlanan lisansüstü tezlerin daha fazla olduğu göz önünde bulundurulduğunda, bu durum, Maden ve Önal (2021)'ın belirttiği üzere doküman ve görüşme formu gibi veri toplama araçlarına daha çok başvurulması nitel yaklaşıma uygun veri toplama süreci yürütüldüğünü göstermektedir.

YDOTÖ'nde karşılaşılan sorunlarla ilgili yapılan lisansüstü tezlerin verilerin analizinde en çok içerik analizi kullanıldığı tespit edilmiştir. İçerik analizi nitel çalışmalarda yaygın olarak kullanılmaktadır (Demir, vd., 2022) ve büyük miktarda veri içinde temalar ve kategoriler oluşturmaya imkân vermektedir. Bazı tezlerde içerik analizinin betimsel analiz ya da SPSS analizi ile birlikte kullanıldığı görülmüştür. Farklı analiz yöntemlerinin birlikte kullanılması araştırma sorularının daha kapsamlı sonuçlarına ulaşmayı sağlamaktadır. Nitel çalışmalarda içerik analizi betimsel analize göre daha yaygın olarak kullanılırken nicel ve karma çalışmalarda SPSS analizi daha sık kullanılmıştır.

YDOTÖ'nde karşılaşılan sorunlarla ilgili yapılan lisansüstü tezlerin konu edindiği sorunlar arasından dil bilgisi sorunları ile yazma becerisi sorunları yoğun olarak çalışılmıştır. Lisansüstü tezlerde Büyükkiz (2014)'in çalışmasında Türkçe eğitimi alanında çalışılan konularda ve Türkben (2018)'in çalışmasında yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında çalışılan konularda en çok dil bilgisi incelemelerinin yapıldığı görülmüştür. En çok karşılaşılan sorunun dil bilgisi öğrenimi sorunu olduğu düşünüldüğünde (Oyar, 2021, s. 62) Mutlu ve Gümüş (2021)'ün çalışmalarında dil bilgisi öğretimi sorunlarının akademik çalışmalarda yoğun olarak tartışıldığı; Maden ve Önal (2021)'in çalışmalarında söz varlığı ve yazma eğitiminden sonra ve Demir (vd., 2022)'in çalışmalarında ders kitabı ve metin uyarlamadan sonra konu olarak dil bilgisi öğretimine lisansüstü tezlerin yoğunlaştığı görülmektedir. Yazma becerisinin diğer becerilere göre daha geç ve zor geliştiği (Durmuş, 2013, s. 208; Bağcı & Başar, 2018, s. 312), yazma becerisini geliştirmeye yönelik çalışmaların sayıca fazla olduğu (Uysal & Zorpuzan, 2021, s. 254) ve veri toplama açısından diğer becerilere göre daha zahmetsiz olması nedeniyle ağırlık verildiği (Oyar, 2021, s. 56) görülmektedir. Buradan hareketle, çalışmada, incelenen lisansüstü tezlerde dil becerilerinden okuma, konuşma ve dinleme becerisiyle karşılaştırıldığında yazma becerisi ile ilgili sorunlar üzerine daha çok çalışma yapılması literatürdeki çalışmalarla desteklenmektedir. Çalışmada dinleme becerisine yönelik sorunları ele alan lisansüstü çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bulgu, Maden ve Önal (2021)'in çalışmalarında yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili lisansüstü tezlerde özellikle dinleme becerisinin geliştirilmesine yönelik konuların az tercih edilmesi ve Oyar (2021, s. 55)'in hazırladığı yüksek lisans tezinde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde uluslararası öğrencilerin yaşadıkları sorunlara yönelik meta-sentez çalışmasına dâhil edebilecek özelliklere sahip bir dinleme becerisine yönelik çalışmaya rastlanmaması sonucuyla örtüşmektedir. Anlama becerilerinden biri olan dinleme becerisinde karşılaşılabilecek sorunların tespitine yönelik veri toplanması sınırlı ve güç olabilmektedir. Sorunların dış kaynaklı (ses sistemi, dinleme sesinin hızı, kalitesi, seviyeye uygunluğu vb.), öğretmen kaynaklı (doğru telaffuz, sesletim, vurgu, tonlama vb.) ve öğrenci kaynaklı (ilgi, odaklanma, kelime bilgisi, hazırbulunuşluk vb.) olabileceği düşünüldüğünde sorunların tespit edilebilmesi için işe koşulan çeşitli birçok somut veriye ihtiyaç duyulması sebebiyle dinleme becerisine yönelik bilimsel çalışmaların nicelik bakımından zayıf kaldığı düşünülebilir. Kaldırım ve Degeç (2017)'e göre Türkçe alanyazında

yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin dinleme becerisinde karşılaştıkları sorunlara yönelik çalışmalara rastlanmadığı, aynı zamanda Türkiye dışında yapılan çalışmaların da kuramsal temelli olduğu ve konuyla ilgili derinlemesine bir inceleme yapılmadığı görülmüştür. Dolayısıyla, gerek literatürdeki çalışmalarda gerek yapılan lisansüstü tezlerde temel dil becerilerinde karşılaşılan sorunlara yönelik çalışmaların eşit bir dağılım göstermediği ve bazı becerilerin zayıf kaldığı görülmektedir.

YDOTÖ'nde karşılaşılan sorunlar üzerine yapılan lisansüstü tezlerin örnekleme bakımından ana dili Arapça olan öğrenciler öne çıkmaktadır. Belli bir gruba yönelik olmayan, farklı ülkelerden öğrencilerin tezlerin örneklemini oluşturduğu çalışmalarda ağırlıklı olarak Ortadoğu ve Afrika ülkelerinden öğrenciler bulunmaktadır. Bu durum, ayrıca sadece ana dili Arapça olan öğrencilerin örnekleme oluşturduğu çalışmalar içerisine dâhil edildiğinde Arap öğrencilere yönelik çalışmaların sayısını artırmaktadır. Bu bulgu, çalışmaların daha çok ana dili Arapça olan öğrencilere yönelik yoğunlaştığı, örneklem bakımından çeşitlilik gösterdiği ancak eşit bir dağılım göstermediği sonucunu ortaya koymaktadır. Bu durumun, Türkiye'de yabancı dil olarak Türkçe öğrenen grupların daha çok ana dili Arapça olanlardan olmasıyla ilişkilidir denebilir.

YDOTÖ'nde karşılaşılan sorunlar üzerine yapılan lisansüstü tezlerin 20 tanesinin yabancı uyruklu öğrenciler tarafından hazırlandığı görülmüştür. Bölükbaş Kaya, Golynskaia ve Dereli (2019, s. 1060) Türkçe eğitimi üzerine yabancı öğrencilerin yaptıkları lisansüstü tez çalışmalarını incelediği çalışmalarında yabancı öğrencilerin en çok kendi ana dilleri ile Türkçeyi dil bilgisi, sözcük türleri, söylem özellikleri ve anlam bilim açısından karşılaştırma çalışmalarına ağırlık verdiklerini tespit etmişlerdir. Öğrencilerin iyi bildikleri ana dillerinden yola çıkarak Türkçeyi inceleme ve yorumlama gayretlerinden dolayı bu konuyu daha fazla tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca yabancı öğrencilerin ikinci en çok tercih ettikleri konu, çalışmamızda da incelendiği üzere, yabancı öğrencilerin Türkçe öğrenme süreçlerinde karşılaştıkları sorunlardır. Bu nedenle öğrenciler, lisansüstü tezlerinde, bu sorunlara çözüm getirebilmek için yabancı öğrencilerin Türkçe öğrenirken karşılaştıkları sorunları tespit etmeye çalışmışlardır. Bu açıdan, yabancı öğrencilerin kendi ana dilinden hareketle Türkçenin öğretimiyle ilgili sorunlara odaklanmaları ve çözüm önerileri getirmeye çalışmaları alanı akademik anlamda güçlendirecektir.

Araştırma bulgularından ve sonuçlarından hareketle YDOTÖ'nde karşılaşılan sorunlar üzerine yapılacak çalışmalara yönelik araştırmacılara, lisansüstü öğrencilere, danışmanlara, Türkçe öğreticilerine şu öneriler sunulabilir:

- Lisansüstü tezlerde çalışmanın yaklaşımının, yönteminin, tekniğinin, veri toplama araçlarının, verilerin nasıl analiz edildiğinin belirtilmesi ve detaylandırılması bilimsel çalışmalar ve okuyucu açısından önemlidir. Bu yüzden lisansüstü eğitimde akademisyenler tarafından lisansüstü öğrencilere bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerinin öğretilmesine ve yöntem bölümü yazımına önem verilmelidir.
- Çalışmanın bulguları arasında lisansüstü tez çalışmalarında YDOTÖ'nde karşılaşılan sorunlara yönelik konuların eşit bir dağılım göstermediği ve çoğunlukla aynı beceri ya da kavram üzerine yoğunlaştığı görülmüştür. Yapılacak lisansüstü tez çalışmalarında az çalışılan konulara yönelik öğrencilerin teşvik edilmesi ve çalışmaların nitelik ve nicelik bakımından artırılması önem arz etmektedir.

- Dil bilgisi ve yazma becerisi sorunlarının hem akademik çalışmalarda hem de lisansüstü tezlerde yoğun olarak çalışılması bu sorunların devam ettiğini göstermektedir. Türkçe öğreticileri, dil bilgisi öğretimine ve yazma becerisinin kazandırılmasına daha fazla eğilmelidir.
- Dinleme becerisindeki sorunlara yönelik Türkçe ve yurt dışı alanyazındaki sınırlı ve yüzeysel çalışmalar nedeniyle araştırmacıların bu konuda çalışma yapması alan için bir ihtiyaç ve araştırmacılar için bir fırsat olarak değerlendirilebilir.
- Yapılacak lisansüstü tez çalışmalarında benzer örneklem gruplarına bağlı kalınmaksızın örneklem gruplarını çeşitlendirmek, farklı gruplara ulaşmak ve bu gruplar üzerinde çalışmalar yapmak alana katkı açısından önemlidir.

KAYNAKÇA

- Acat, M. B. & Demiral, S. (2002). Türkiye’de yabancı dil öğreniminde motivasyon kaynakları ve sorunları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 31(31), 312-329.
- Açık, F. (2008), Türkiye’de yabancılara Türkçe öğretilirken karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri. *Uluslararası Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Sempozyumu*, 27–28 Mart, Gazimagusa/ Kuzey Kıbrıs.
- Akyürek, H. M. (2021). Yabancılara Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunlar üzerine genel bir değerlendirme. *The Journal of International Social Research*, 14(80), 232-240.
- Alan, Y. (2021). İlgili çalışmalardan hareketle Suriyelilere Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunlar. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (52), 119-146. <https://doi.org/10.9779/pauefd.748162>
- Aldemir, F. F. & Aytan, T. (2022). Öğretmen görüşlerine göre Viyana’da Türkçe öğretiminin sorunları ve çözüm önerileri. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 7(1), 204-228. <https://doi.org/10.54979/turkegitimdergisi.1122796>
- Altunkaya, H. (2021). Yurt dışında yabancı dil olarak Türkçe öğretmek: sorunlar ve çözüm önerileri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Özel Sayısı*, 16, 1-33. <https://doi.org/10.35675/befdergi.830898>
- Arslan, Ü. (2020). *Türkçenin yetişkin mültecilere öğretilmesinde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri*. Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bağcı, H. & Başar, U. (2018). Yazma eğitimi. M. Durmuş & A. Okur (Ed.), *Yabancılara Türkçe öğretimi el kitabı* içinde. (s. 311-333). Grafiker Yayınları.
- Biçer, N., Çoban, İ. & Bakır, S. (2014). Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin karşılaştığı sorunlar: Atatürk Üniversitesi örneği. *The Journal of International Social Research*, 7(29), 125-135.

- Biçer, N. (2017). Yabancılara Türkçe öğretimi alanında yayınlanan makaleler üzerine bir analiz çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 27, 236-247. <https://doi.org/10.5505/pausbed.2017.69772>
- Büyükikiz, K. K. (2014). Yabancılara Türkçe öğretimi alanında hazırlanmış lisansüstü tezler üzerine bir inceleme. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(25), 203-213.
- Bölükbaş Kaya, F., Golynskaia, A. & Dereli, K. (2019). Türkçe eğitimi üzerine yabancı öğrencilerce yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 8(2), 1052-1067.
- Candaş Karababa, Z. C. (2009). Yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi ve karşılaşılan sorunlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42(2), 265-277.
- Çalıcı, M. A., Aytan, T. & Kamacı, M. C. (2022). İşitme engelli yabancı öğrencilere Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunlar. *Turkophone*, 9(1), 1-17. <https://doi.org/10.55246/turkophone.1023493>
- Çalık, M. & Sözbilir, M. (2014). İçerik analizinin parametreleri. *Eğitim ve Bilim*, 39(174), 33-38. <https://doi.org/10.15390/EB.2014.3412>
- Çalışır Zenci, S. (2013). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde karşılaşılan sorunlar. *Muhafazakar Düşünce Dergisi*, 10(38), 211-218.
- Çelebi, C., Ergül, E., Usta, B. & Mutlu, M. (2019). Türkiye’de yabancılara Türkçe öğretimi alanında hazırlanmış lisansüstü tezler üzerine bir meta-analiz çalışması. *Temel Eğitim Dergisi*, 1(3), 39-52.
- Çiftçi, Ö. & Demirci, R. (2018). Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesiyle ilgili bir kaynakça denemesi. *Turkish Studies*, 13(28), 265-339. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.13725>
- Demir, K. & Özdemir, A. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanındaki bilimsel makalelere bakış. *Turkish Studies*, 12(4), 105-120. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.11713>
- Demir, Ş. (2014). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi: yöntemler, uygulamalar, öğrenme ve öğretmede karşılaşılan bazı sorunlar. 21. *Yüzyılda Eğitim ve Toplum Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(7), 144-158.
- Demir, T. T., Güler Yıldız, A. & Peler, M. (2022). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında nitel araştırma yöntemleri kullanılarak yapılan lisansüstü tezlerdeki eğilimler. *Çocuk, Edebiyat ve Dil Eğitimi Dergisi*, 5(1), 59-82. <http://dx.doi.org/10.47935/ceded.1027744>
- Derman, S. (2010). Yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye Türkçesi öğreniminde karşılaştıkları sorunlar. *Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 29(29), 227-247.
- Dinçer, S. (2018). Eğitim bilimleri araştırmalarında içerik analizi: meta-analiz, meta-sentez, betimsel içerik analizi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 176-190. <http://dx.doi.org/10.14686/buefad.363159>

- Doğan Kahtalı, B. & Günata, B. (2021). Türkiye’de yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin geldiği son nokta. *Turkish Studies*, 16(3), 931-959. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.50104>
- Doyumğaç, İ. (2022). Yabancı dil olarak Türkçe öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Çocuk Edebiyat ve Dil Eğitimi Dergisi*, 5(2), 179-200. <https://doi.org/10.47935/ceded.1214115>
- Duman, A. (2019). Türkçenin öğretimi tarihine bir bakış. A. Güzel & H. Karatay (Ed.), *Türkçe öğretimi el kitabı* içinde. (s. 71-88). Pegem Akademi.
- Durmuş, M. (2013). *Yabancılara Türkçe öğretimi*. Grafiker Yayınları.
- Durmuş, M. (2013). Türkçenin yabancılara öğretimi: sorunlar, çözüm önerileri ve yabancılara Türkçe öğretiminin geleceğiyle ilgili görüşler. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(11), 207-228. <http://dx.doi.org/10.14520/adyusbd.488>
- Ercan, A. N. (2014). Yabancılara Türkçe öğretimi üzerine yapılmış lisansüstü tezlerin çeşitli değişkenler açısından analizi. 7. *Uluslararası Türkçenin Eğitimi Öğretimi Kurultayı*, Muğla 19-21 Haziran.
- Erdem, İ. (2009). Yabancılara Türkçe öğretimiyle ilgili bir kaynakça denemesi, *Turkish Studies*, 4(3), 888-938. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.709>
- Ergin, M. (2009). *Türk Dil Bilgisi*. Bayrak Basım/Yayım/Tanıtım.
- Göçer, A., Tabak, G. & Coşkun, A. (2012). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi kaynakçası. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 32, 73-125.
- Güleç, E. & Özdemir, M. (2020). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kaynakça çalışması – I. *Çukurova Araştırmaları*, 7(1), 1-24. <http://dx.doi.org/10.18560/cukurova.43139>
- Güleç, E. & Özdemir, M. (2021). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kaynakça çalışması – II. *Çukurova Araştırmaları*, 6(1), 31-56. <http://dx.doi.org/10.29228/cukar.43178>
- Harris, R & Taylor, T. J. (2002). *Dil bilimi düşününde dönüm noktaları I*. C. Taylan & E. Adın (Çev.). Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Hoşça, F. (2020). Sudan’da Türkçe öğretiminde karşılaşılan zorluklar. *Sosyal Bilimler Akademi Dergisi*, 3(1), 77-87. <https://doi.org/10.38004/sobad.718327>
- İşcan, A. (2020). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin sorunlarına ilişkin bir değerlendirme. *Aydın Tömer Dil Dergisi*, 5(1), 119-138.
- Demiralay, İ. (2016). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde anlamsal açıdan karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri. *Aydın Tömer Dil Dergisi*, 1(2), 33-40.
- Kahraman, M. (2018). Yabancı öğrencilerin temel dil becerilerini öğrenirken karşılaştıkları sorunlar: Necmettin Erbakan Üniversitesi (Kondil) örneği. *The Journal of International Social Research*, 11(56), 540-553. <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.20185639028>
- Kahrman, R., Dağtaş, A., Çağoğlu, E & Ateşal, Z. (2013). Yabancılara Türkçe öğretimi kaynakçası. *Türk Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 80-132.

- Kaldırım, A. & Degeç, H. (2017). Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin dinleme esnasında karşılaştıkları sorunlar. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 19-36.
- Karadavut, G. (2020). Ukraynalılara yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde karşılaşılan problemler. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, 46, 188-198.
- Kazu, İ. Y., Kurtoğlu Yalçın, C. & Yalçın, C. (2022). Yabancı dil öğretmenlerinin gözünden pandemi döneminde yabancı dil öğretimi. *Millî Eğitim Dergisi*, 51(234), 1661-1682. <http://dx.doi.org/10.37669/milliegitim.830080>
- Khomeniuk, A. (2020). Ukrayna'da yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ve karşılaşılan sorunlar üzerine bir inceleme. *Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi*, 3(1), 5-20.
- Korkmaz, E. (2018). Yabancılarla Türkçe öğretiminde yaşanan bazı sorunlar ve çözüm önerileri. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(1), 89-104.
- Maden, S. & Önal, A. (2021). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili lisansüstü tezlerin araştırma eğilimleri. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 7(1), 42-56. <http://dx.doi.org/10.47714/uebt.878270>
- Moralı, G. (2018). Suriyeli mülteci çocuklara Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde karşılaşılan sorunlar. *OPUS International Journal of Society Researches*, 8(15), 1426-1449. <https://doi.org/10.26466/opus.443945>
- Mutlu, H. H. & Ayrancı, B. B. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde geçmişten günümüze süregelen problemler. *The Journal of International Lingual Social and Educational Sciences*, 3(2), 66-74.
- Mutlu, H. H. & Gümüş, E. (2021). Akademik çalışmalara göre yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde karşılaşılan güncel sorunlar. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(25), 829-853.
- Oyar, İ. (2021). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde uluslararası öğrencilerin yaşadıkları sorunlara yönelik bir meta-sentez çalışması*. Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Ankara.
- Özgeriş, M. M. (2017). Atatürk Üniversitesi'ne öğrenim görmek için gelen yabancı öğrencilerin Türkçe öğrenirken karşılaştığı sorunlar. *HUMANITAS - Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(9), 71-85. <https://doi.org/10.20304/humanitas.318507>
- Sallabaş, F. & Polat, T. (2022). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde teknoloji tabanlı konular üzerine yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Aydın Tömer Dil Dergisi*, 7(2), 183-212. http://dx.doi.org/10.17932/IAU.TOMER.2016.019/tomer_v07i2002
- Sur, E. & Çalışkan, G. (2021). Suriyeli göçmenlerin yabancı dil olarak Türkçe öğreniminde karşılaştıkları sorunlar. *Millî Eğitim Dergisi*, 50(1), 27-49. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.958914>
- Şengül, K. (2021). Uzaktan eğitim sürecinde Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (24), 174-222. <http://dx.doi.org/10.29000/rumelide.995482>

- Türkben, T. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yapılan lisansüstü çalışmaların değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7(4), 2464-2479.
- URAP Research Laboratory (12 Eylül 2022a). 2022-2023 URAP Türkiye sıralaması basın bildirisi. University Ranking by Academic Performance (URAP) Araştırma Laboratuvarı, ODTÜ Enformatik Enstitüsü. <https://newtr.urapcenter.org/Reports>
- URAP Research Laboratory (28 Kasım 2022b). 2022-2023 URAP dünya sıralaması basın açıklaması (28.11.2022). University Ranking by Academic Performance (URAP) Araştırma Laboratuvarı, ODTÜ Enformatik Enstitüsü. <https://newtr.urapcenter.org/Reports>
- Urazaliev, N. (2020). Rusya Federasyonu'nda Türkçe öğretimindeki sorunlar. *Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi*, 3(2), 89-98.
- Uysal, A. & Zorpuzan, S. (2021). Yabancılar Türkçe öğretiminde yazma becerisinin öğretimi üzerine bir değerlendirme. *Aydın TÖMER Dil Dergisi*, 6(2), 251-283. http://dx.doi.org/10.17932/IAU.TOMER.2016.019/tomer_v06i2005
- Yağcı, G. (2017). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri: Belarus örneği. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten*, 64(1), 191-199.
- Yağmur, K. (2006). Batı Avrupa'da Türkçe öğretiminin sorunları ve çözüm önerileri. *Dil Dergisi*, (134), 31-48.
- Yalçın, S. K. & Şengül, M. (2007). Dilin iletişim süreci içerisindeki rolü ve işlevleri. *Turkish Studies/ Türkoloji Araştırmaları*, 2(2), 749-769. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.105>
- Yıldırım, S., İslamoğlu, E. & İyem, C. (2017). Suriyeli sığınmacıların toplumsal kabul ve uyum sürecine ilişkin bir araştırma. *Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi*, (2), 107-126.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, G. & Güçlü, N. (2021). Türkiye'de uluslararası öğrenci hareketliliğinin görünümü. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*, 11(1), 245-256. <https://doi.org/10.5961/jhes.2021.444>

Ek 1. Çalışmada İncelenen Lisansüstü Tezler

Yıl	İncelenen Lisansüstü Tezler
	<i>Doktora Tezleri</i>
2014	Polat, H. (2014). <i>Türkçe öğrenen Rusların yazılı anlatımlarında yaptıkları dil yanlışları üzerine bir araştırma</i> . Doktora tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
2015	Gözüküçük, M. (2015). <i>Anadili Türkçe olmayan ilkokul öğrencilerine ilkokuma yazma öğretiminde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri</i> . Doktora tezi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
2015	İsloğlu, S. (2015). <i>Türkçe'nin yabancı dil olarak öğretiminde yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri</i> . Doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
	<i>Yüksek Lisans Tezleri</i>
1998	Polat, H. (1998). <i>Arapların Türkçe öğrenirken karşılaştıkları sorunlar</i> . Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
2004	Kıvırcık, Ş. Y. (2004). <i>Türkçedeki bazı bileşik yapıların (isim-fül, sıfat-fül, zarf-fül) yabancı dil olarak öğretiminde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri</i> . Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
2005	Derjaj, A. (2005). <i>Arnavut öğrencilerin Türkçe öğreniminde karşılaştıkları biçimbilimsel düzlemdeki sorunlar</i> . Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
2008	Şahin, M. (2008). <i>Güvenlik bilimleri fakültesinde öğrenim gören yabancı öğrencilerin Türkçe öğrenirken karşılaştıkları zorluklar</i> . Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
2010	Güçer, H. (2010). <i>-(A/I)r biçimbiriminin betimlenmesinde kuram ve yabancılara öğretilmesinde yöntem sorunları</i> . Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
2011	Bağdaş, F. Ş. (2011). <i>Hava karp okulunda öğrenim gören yabancı öğrencilerin Türkçe öğrenmede karşılaştıkları güçlükler</i> . Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
2013	Alshirah, M. (2013). <i>Arap kökenli öğrencilerin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde karşılaştıkları zorluklar ve çözüm önerileri</i> . Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
2014	Ermatova, D. (2014). <i>Özbek Türklerine Türkiye Türkçesi öğretiminde ek-fül birleşik ve katmerli zaman çekimleri, karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri</i> . Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
2015	Arhan, A. (2015). <i>Türkçe öğrenen Mısırlı öğrencilerin yazılı anlatımında yaptıkları ad durum eki yanlışları (İskenderiye Yunus Emre Enstitüsü örneği)</i> . Yüksek lisans tezi, Başkent Üniversitesi

	Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
2016	Aktürk, Y. (2016). <i>Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen Arap öğrencilerin Türkçeyi öğrenme durumları ve karşılaştıkları sorunlar</i> . Yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
2016	Chang, W. (2016). <i>Tayvan'da yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri</i> . Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
2016	Duygu, H. (2016). <i>Alanya örneğinde yabancı uyruklu ortaokul öğrencilerinin karşılaştıkları sorunlar</i> . Yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
2016	Fathi, A. A. (2016). <i>Iraklı öğrencilerin yabancı dil olarak Türkçe öğreniminde karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri</i> . Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
2016	Kalandia, İ. (2016). <i>Türkçe öğrenen Gürcü öğrencilerin Türkçe zamanları öğrenirken karşılaştıkları zorlukların incelenmesi</i> . Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
2016	Minhaj, M. (2016). <i>Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde Hindistanlı öğrencilerin yazma becerisinde karşılaştıkları sorunlar</i> . Yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
2017	Akhmetova, İ. (2017). <i>Kazakistan'da Türkiye Türkçesi öğretiminde sıfat-filler konusunda karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri</i> . Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
2017	İbragiç, İ. (2017). <i>Bosna Hersek'te ilköğretimde yabancı dil olarak Türkçe A düzeyinde yazma sorunları</i> . Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Ankara.
2017	Jeon, K. (2017). <i>Güney Kore üniversitelerinde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin okuma becerisinde karşılaştıkları sorunlar</i> . Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Ankara.
2017	Kırbaş, G. (2017). <i>Türkçe öğrenen Ürdünlü öğrencilerin A2 düzeyi yazma becerisinde karşılaştıkları güçlükler</i> . Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Ankara.
2017	Mufleh, S. (2017). <i>Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin yazma becerilerinde karşılaşılan sorunlar, bunlara yönelik öğrenci görüşleri ve öneriler</i> . Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
2018	Abuammar, R. J. (2018). <i>Yabancılar Türkçe öğretiminde program sorununun öğretim sürecine yansımaları</i> . Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
2018	Emin Avcı, F. Z. (2018). <i>Temel seviyede seçmeli ders olarak Türkçe öğrenen yabancıların karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri: Tunus örneği</i> . Yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

2018	Kalın Salı, M. (2018). <i>Yunan öğrencilerin yabancı dil olarak Türkçeyi öğrenirken karşılaştıkları zorluklar</i> . Yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
2018	Keser, S. (2018). <i>Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde konuşma becerisinin geliştirilmesinde karşılaşılan güçlükler</i> . Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Ankara.
2018	Ormanşahin, A. (2018). <i>Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunlar (Üsküp örneği)</i> . Yüksek lisans tezi, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
2019	Çelik, Y. (2019). <i>Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde Suriyeli öğrencilerin yazmada yaşadıkları zorluklar</i> . Yüksek lisans tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
2019	Eravşar, R. (2019). <i>Yabancılar için Türkçe ders kitaplarında A1 düzeyi dil bilgisi öğretiminde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri</i> . Yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
2019	Gürler, M. (2019). <i>Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Suriyeli öğrencilerin yazılı anlatımlarında hata çözümlemesi</i> . Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Ankara.
2019	Kahraman, F. (2019). <i>Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen ve ana dili Arapça olan öğrencilerin yazma becerisinde yaptıkları yanlışların çözümlenmesi</i> . Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
2019	Khomeniuk, A. (2019). <i>Yabancı dil olarak Türkçe öğreniminde karşılaşılan zorluklar (Ukrayna örneği)</i> . Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
2019	Msakhuradze, M. (2019). <i>Türkçe ad durum eklerinin Gürcü öğrencilere öğretiminde karşılaşılan sorunlar</i> . Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Ankara.
2019	Samadbek, F. M. (2019). <i>Afganistanlı öğrencilerin Türkçe çatı yapılarını öğrenirken karşılaştığı sorunlar ve çözüm önerileri</i> . Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Ankara.
2019	Şen, F. (2019). <i>Öğretici görüşlerine göre sığınmacı öğrencilere Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunların değerlendirilmesi: Kayseri ili örneği</i> . Yüksek lisans tezi, Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Amasya.
2020	Alahmad, S. (2020). <i>Yabancılar uzaktan Türkçe öğretiminde konuşma becerisini geliştirme ve karşılaşılan sorunlar</i> . Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
2020	Arslan, Ü. (2020). <i>Türkçenin yetişkin mültecilere öğretilmesinde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri</i> . Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
2020	Kalın Salı, F. (2020). <i>Kuzey Makedonya'da yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin karşılaştıkları zorluklar</i> . Yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü

	Eğitim Enstitüsü, Çanakkale.
2020	Uygun, S. (2020). <i>Ana dili türkçe olmayan Suriyeli göçmen öğrencilere ilk okuma yazma öğreten öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar ve öğretmenlerin çözüm önerileri</i> . Yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
2020	Yaman, Y. E. (2020). <i>Yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe öğrenme nedenleri süreçte karşılaştıkları sorunlar ve Türkçe öğrenmelerinin sosyal hayatlarına yansımaları</i> . Yüksek lisans tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.
2021	Chishti, S. Z. (2021). <i>Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde karşılaşılan sorunlar (Türkiye Hindistan örneği)</i> . Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
2021	Güneş, Ö. (2021). <i>Yabancılar Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunlar: bir durum çalışması</i> . Yüksek lisans tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
2021	Latifova, A. (2021). <i>Türkçenin yabancı dil olarak öğreniminde karşılaşılan sorunlar: Azerbaycan modeli</i> . Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
2021	Üzer, T. (2021). <i>Antalya ili'nde eğitim gören yurt dışı Türkler ve akraba topluluklara ait öğrencilerin yaşadıkları sorunlar</i> . Yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
2022	Karşı, İ. (2022). <i>Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde (A1-A2) yazma sorunlarının incelenmesi (Başkent Üniversitesi BÜTEM Gazi Üniversitesi TÖMER ve SDEM örneği)</i> . Yüksek lisans tezi, Başkent Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.